

□ □ □ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ή ΛΙΤΟΤΗΤΑ

ΑΠΛΟΪΚΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΓΙΑ ΑΡΧΑΡΙΟΥΣ

Δεν είναι καθόλου εύκολο να σπάσεις τη συμβατική αντίληψη για ορισμένα θέματα, πολύ δε περισσότερο όταν πρόκειται για θέματα οικονομικής πολιτικής.

Για περισσότερα από δύο και μισό χρόνια έχει αποκαλυφθεί ότι η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε εσωτερική και εξωτερική αποσάρθρωση. Οι μηχανισμοί παραγωγής είναι δισκίνητοι και ελλειμματικοί, οι αγορές είναι άκαμπτες και ελεγχόμενες είτε από το κράτος είτε από τα ιδιωτικά καρτέλ, τα εμπορεύματα και οι υπηρεσίες που παράγονται είναι ακριβά για τις διεθνείς αγορές σε σχέση με τα ανταγωνιστικά τους, η πλειοψηφία των ισολογισμών των επιχειρήσεων είναι υπέρ μοχλευμένη, τα διοικητικά επιχειρησιακά συστήματα εμπειρικά και αναχρονιστικά, οικογενειακού τύπου τα περισσότερα και οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού μέτριας απόδοσης ή και χαμηλής όταν πρόκειται να εκτιμηθούν με κριτήρια απαιτήσεων που δεσμεύει η υψηλή τεχνολογία των δυναμικών διεθνώς κλάδων.

Η κατάσταση αυτή παρ' ότι παράγει ένα αδύναμο μακροπρόθεσμα ονομαστικό ΑΕΠ, με μειούμενη παραγωγικότητα, δεν αντιστοιχεί σε ένα φτωχό, όπως όφειλε, κρατικό προϋπολογισμό δαπανών, χαμηλό επίπεδο μισθών και τιμών, περιορισμένες μεταβιβαστικές πληρωμές, κλπ. Αντίθετα οι τιμές αυτών των μεγεθών είναι ασύμμετρα υψηλότερες από τη παραγόμενη αξία των αποδόσεων.

Η κατάσταση αυτή στην ελληνική οικονομία επαναλαμβάνεται συνεχώς και αδιαλλύτως για δεκαπέντε χρόνια με φυσικό αποτέλεσμα τον εκτροχιασμό και την έναρξη

μακροπρόθεσμου κύκλου κρίσεως. Αιτιολογήθηκε δε από την εύκολη προσφυγή στο δανεισμό από τις διεθνείς αγορές λόγω του ισχυρού ευρώ που υιοθέτησε και λόγω της εγκληματικής ανικανότητας των πολιτικών να διαγνώσουν την κατάσταση και να λάβουν εγκαίρως τα προσήκοντα μέτρα πολιτικής για ενδογενή ανάπτυξη και ορθολογική διανομή του εθνικού προϊόντος.

Εδώ και πολλά χρόνια θα έπρεπε να είχαν εφαρμοσθεί πολιτικές που θα κατόρθωναν την άρση αυτών των σύμμετρων διαταραχών και κυρίως μέτρα που θα όφειλαν να ενδυναμώσουν την παραγωγική ικανότητα του εργατικού δυναμικού, του στερεού βιομηχανικού και αγροτικού κεφαλαίου και την ικανότητα της δημόσιας, περιφερειακής και τοπικής διοίκησης. Δυστυχώς όχι μόνο δεν ελήφθησαν τα κατάλληλα μέτρα αλλά αντίθετα διαπράχθηκαν τα ακριβώς αντίθετα των επιβεβλημένων. Δηλαδή ένας παραδοσιακός υπουργός, με άγνοια των οικονομικών λειτουργιών, θεωρούνταν επιτυχημένος όταν κατάφερνε να δανεισθεί από τις αγορές το μεγαλύτερο δυνατό ποσό.

Και τώρα ενώ η κρίση βρίσκεται στο μεγάλο βάθος της αλλά όχι στο έσχατο, οι αιτίες που την παρήγαγαν δεν φαίνεται πως μπορεί να αντιμετωπιστούν. Είτε γιατί δεν υπάρχει η αναγκαία πολιτική επιλογή είτε γιατί δεν είναι γνωστοί οι τρόποι. Ένας από τους τρόπους που ακούγεται και μάλιστα σε προεκλογική περίοδο, είναι η αναγκαιότητα της ανάπτυξης. Έτσι απλά, γυμνά και χυδαία. Ένας άλλος τρόπος που έχει ήδη εφαρμοστεί απροκάλυπτα και επιθετικά είναι η λεγόμενη λιτότητα δηλαδή η αυθαίρετη περικοπή των αμοιβών εργασίας και η περικοπή των συντάξεων.

Αυτός ο τρόπος βέβαια είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί το δημοσιονομικό έλλειμμα κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες αλλά τα προβλήματα που προκάλεσε στους άλλους τομείς της οικονομίας ήταν μεγαλύτερα από αυτό που αντιμετώπισε. Αναπάντεχο ύψος ύφεσης, απροσδόκητη ανεργία, καταβύθιση της ζήτησης, διατήρηση υψηλού επιπέδου τιμών, πιστωτική ασφυξία, μετανάστευση και όξυνση των κοινωνικών συγκρούσεων. Ένας τέτοιος τρόπος μείωσης του ελλείμματος, μείωσης με το τσεκούρι και όχι με επιστημονικές μεθόδους πολιτικής οικονομίας, προσιδιάζει σε κυβερνήσεις είτε αυταρχικών, δεσποτικών

χωρών είτε σε υπανάπτυκτες χώρες της Ασίας, της υποσαχάριας Αφρικής και της Λ. Αμερικής και όχι σε χώρες της ευρωζώνης.

Αντίθετα ένα σχέδιο εθνικής ανόρθωσης της οικονομίας θα προέβλεπε αναγκαία στάδια, κλιμακούμενα μέσα στο χρόνο και συσχετιζόμενα μεταξύ τους. Και βέβαια το πρώτο στάδιο θα ήταν η μείωση του ελλείμματος με περικοπές αμοιβών αλλά όχι ασυσχέτιστα με τη μείωση των τιμών αγαθών και υπηρεσιών. Οι αμοιβές και οι τιμές είναι ένα θεμελιώδες ζευγάρι με οργανική αλληλεξάρτηση στην οικονομία που δεν είναι εύκολο να διαχωρισθεί. Η μείωση των τιμών απαιτεί διάλυση των καρτέλ, απελευθέρωση αγορών και προώθηση του ανταγωνισμού. Και αυτό με τη σειρά του προαπαιτεί τη ριζική αναδιάρθρωση του κρατικού μηχανισμού. Της εξαφάνισης της κοστοβόρας γραφειοκρατίας, της δίωξης της διαφθοράς, της σπατάλης και της εξαπάτησης. Σημασία δεν έχει ο ονομαστικός μισθός και το ύψος του αλλά ο πραγματικός μισθός. Και αυτός είναι συσχετισμένος, σφηνωμένος θα έλεγα, μέσα στο επίπεδο των τιμών. Δεν μ' απασχολεί καθόλου αν έχω υποστεί μείωση των αμοιβών μου κατά 50% αν την ίδια στιγμή και το επίπεδο των τιμών έχει μειωθεί έστω και λίγο αργότερα, κατά 50% επίσης.

Μόνο με το τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η αποκλιμάκωση της υπέρ θέρμανσης της οικονομίας και η επαναφορά του συστήματος σε συμμετρικές σχέσεις εισροών / εκροών. Μόνο με το τρόπο αυτό παίνει νόημα και το αίτημα της ανάπτυξης, περιφερειακής και εθνικής. Αν το σύνολο της οικονομίας, δημόσιας και ιδιωτικής, βρίσκεται σε σχέση ισορροπίας με τα μέρη της, αν η συσχέτιση των κλάδων και υποκλάδων, δεν παράγει φούσκες ή τρύπες, αλλά υπεραξίες, μόνο τότε οι άνθρωποι και τα διαθέσιμα μέσα παραγωγής μπορούν να παράγουν αύξηση του εθνικού πλούτου. Και τότε το κράτος δικαίου, αμερόληπτα και έξω από ειδικά ταξικά συμφέροντα, διανέμει αυτόν τον πλούτο με κριτήρια μακροπρόθεσμης κοινωνικής ευημερίας.

Η σωστή αποτίμηση του σημείου θετικής ισορροπίας είναι μέριμνα των αγορών, εγχώριων και διεθνών. Και αν αυτό είναι το σημείο που παράγει ποσοστά κερδών, έστω και χαμηλά, τότε θα ενεργοποιηθούν και οι μηχανισμοί εισροής ξένων επενδύσεων και οι μηχανισμοί βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας, κλπ, κλπ.

Το να διχάζεται κανείς ανάμεσα στη λιτότητα και στην ανάπτυξη, στις περικοπές και στις ενέσεις ρευστότητας, είναι σαν να διχάζει το ενιαίο του οικονομικού συστήματος και την ολότητα του κοινωνικού σχηματισμού.

Στο σημείο αυτό όμως εισέρχονται και άλλες μεταβλητές στο υπόδειγμα της ανάπτυξης του συνόλου της οικονομίας. Θα επιχειρηθεί ανάπτυξη εκείνων των περιοχών που εδέσποζαν πριν τη κρίση ή θα επιδιωχθεί ανάπτυξη νέων τομέων και κλάδων που προσθέτουν υπεραξία και είναι διεθνώς ανταγωνιστικοί; Η απάντηση είναι ότι αυτό εν μέρει θα επιλεγεί από τις αγορές αλλά ο ρόλος της κρατικής παρέμβασης είναι καθοριστικός. Αν προς στιγμή θεωρήσουμε ότι το κράτος συνιστά μια άρτια διεπιστημονική επιτροπή, τότε θα απαιτήσουμε απ' αυτό να μελετήσει και να υποδείξει τα μέσα, τα εργαλεία και τα κεφάλαια που αναβαθμίζουν το οικονομικό σύστημα στο διεθνή καταμερισμό των έργων, εξασφαλίζοντας την ιδιοσυντηρούμενη διαδικασία της ανάπτυξης. Όμως αυτό προϋποθέτει και την εξέταση των απαιτούμενων/ υπαρχόντων ικανοτήτων.

Αν υπάρχει δυσαρμονία ανάμεσα στα απαιτούμενα και στα διαθέσιμα μέσα, ανθρώπινα και κεφαλαιακά, τότε προσαρμόζονται κατάλληλα και οι σκοποί. Ίσως είναι προτιμότερο να εκσυγχρονισθούν και να επανακεφαλαιοποιηθούν οι κλάδοι εκείνοι, που έστω και παραδοσιακοί, προσφέρουν ένα συγκριτικό πλεονέκτημα, παρά εκείνοι στους οποίους το κόστος απόκτησης των προϋποθέσεων είναι προς το παρών πολύ υψηλό.

Όμως οι παράγοντες που δύνανται να επηρεάσουν την ανάπτυξη και όχι απλώς τη ποσοτική μεγέθυνση, μπορεί να υπάρχουν και έξω από το πεδίο της οικονομίας. Παράγοντες όπως ο πολιτισμός, το κοινωνικό αποκτημένο κεφάλαιο, το είδος της δημοκρατίας, των ενδιάμεσων θεσμών συμμετοχής, κλπ, παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης.

Επισκοπώντας τους αναπτυξιακούς παράγοντες και τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την προσδοκώμενη πρόοδο θα υπογραμμίζαμε τις ακόλουθες περιοχές:

-

κυβερνητική πολιτική ρυθμίσεων και υποστηρικτικών μέτρων

-

πολιτική σταθερότητα

-

εγχώριος σχηματισμός κεφαλαίου

-

ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και ορθολογική κατανομή του εκεί όπου είναι διαθέσιμοι οι φυσικοί και συγκριτικοί πόροι

-

πιστωτική και δημοσιονομική σταθερότητα

-

εξυπηρετούμενος δαμεισμός

-

ευνοϊκή πολιτική εξαγωγών

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ή ΛΙΤΟΤΗΤΑ

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator
Πέμπτη, 03 Μάιος 2012 08:04 -

-

ξένες άμεσες επενδύσεις

-

λειτουργικό και αμερόληπτο κράτος

-

σταθερό και αναπτυξιακό φορολογικό σύστημα

-

απρόσκοπτη κίνηση των παραγωγικών συντελεστών

-

υποδομές, τεχνολογία και εγχώρια τεχνογνωσία

-

σταθερό νόμισμα με ισοτιμία έναντι των ανταγωνιστικών νομισμάτων που αποτιμά την παραγωγική ισχύ

-

εταιρική διακυβέρνηση επιστημονικού τύπου και

-

εργασιακές σχέσεις που αναταμοίβουν την εργασία όχι μόνο με κριτήριο την παραγωγική απόδοση αλλά και την κοινωνική ισορροπία.

Δεν έχει και τόσο μεγάλη σημασία αν αυτοί οι δεκαπέντε παράγοντες εντοπίζονται στο

πλαίσιο ενός οικονομικού συστήματος όσο **οι σχέσεις που διαπλέκουν μεταξύ τους.**

Και αυτές οι σχέσεις δεν θα πρέπει να είναι ανταγωνιστικές αλλά συμπληρωματικές, ανεξάρτητες μεταξύ τους αλλά εξαρτημένες και μάλιστα με υψηλό συντελεστή συσχέτισης.

Για παράδειγμα αν είναι αναγκαίες οι ξένες άμεσες επενδύσεις και όχι οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου, θα πρέπει να συσχετισθούν θετικά με τους εγχώριους αναπτυξιακούς παράγοντες, όπως η κρατική λειτουργικότητα και η εργασιακή ηθική, για να αποδώσουν μακροπρόθεσμα αποτολέσματα. Διαφορετικά αν δηλαδή λειτουργήσουν ξενωμένα από τους άλλους ενδογενείς παράγοντες τότε η αποτελεσματικότητά τους θα έχει βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα και η χώρα δεν πρόκειται να ξεπεράσει ούτε τη κρίση της ούτε την χρόνια καθυστέρηση. Τα ξένα κεφάλαια, έχει αποδείξει η διεθνής εμπειρία, θα απομυζούν τους εθνικούς πόρους και η αναπαραγωγή του ζεύγους αναπτυγμένες χώρες / υπανάπτυκτες χώρες θα διαιωνίζεται.

Η ύπαρξη κενών (gaps) ανάμεσα στο πλέγμα των συσχετισμένων μεγεθών οδηγεί νομοτελειακά στη διεύρυνση τους και όχι στην γεφύρωση τους έστω και αν ξένο κεφάλαιο καλύψει προσωρινά το κενό μεταξύ αποταμίευσης και επένδυσης. Ή το κενό ανάμεσα στο ύψος δανειοδότησης και ικανότητας εξυπηρέτησης του, κλπ. Βέβαια κάθε μέγεθος (μεταβλητή) από τις ανωτέρω έχει δικό της συντελεστή σημαντικότητας αλλά εκείνο που μας ενδιαφέρει εδώ το αποτέλεσμα που παράγεται απο τη δράση του συνόλου και όχι από κάθε ένα παράγοντα ξεχωριστά.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες όμως δεν μπορεί να λειτουργούν αποτελεσματικά έξω από ένα νέο διοικητικό και περιφερειακό σχεδιασμό. Το γιγαντιαίο υδροκέφαλο σχήμα που απομυζά τις περιφέρειες από το δυναμικό τους και αφήνει ανεμεκτάλλευτους τους τοπικούς πόρους, είναι ένας από τους βασικότερους παράγοντες της παρούσας κρίσης. Γιατί και το “μητροπολιτικό” κέντρο της Αττικής έχει καταστραφεί από την άναρχη υπέρ συγκέντρωση του πληθυσμού, των εμπορευμάτων και του κεφαλαίου και η ενδοχώρα έχει υποστεί την ίδια και ίσως μεγαλύτερη καταστροφή λόγω της παραμέλησης και της αναξιοποίητης φυσικής της περιουσίας. Μια νέα στρατηγική που οφείλει να λάβει χώρα επείγοντως είναι αυτή της πολυδιαφημισμένης αποκέντωσης. Διοικητική, κεφλαιακή, κρατική, πληθυσμιακή, πολιτιστική, επιστημονική, κλπ. Μεταφορά των υπηρεσιών στις περιφέρειες όπου και καθ’

ύλην ανήκουν. Περιφερειακοί προϋπολογισμοί και εκτέλεση έργων. Σχετική δημοσιονομική ανεξαρτησία των περιφερειών η οποία θα συνδυάζεται με την επίσης ανεξάρτητη πολιτική περιφερειακή εξουσία η οποία θα συμμετέχει στις εθνικές δομές προγραμματισμού προκειμένου να εναρμονίζει την περιφερειακή ανάπτυξη με την εθνική. Το θέμα αυτό της νέας περιφερειακής αποκεντρωμένης δομής είναι πολύ σημαντικό και νομίζω ότι συνιστά το κλειδί για την αντιμετώπιση της κρίσης. Γι' αυτό και θα ασχοληθούμε εκτενέστερα σε ένα επόμενο άρθρο.

Το συμπέρασμα που καταλήγουμε είναι ότι οι πολιτικές που αντιμετωπίζουν διαζευτικά το θέμα της ανάπτυξης και της δημοσιονομικής σταθερότητας είναι εξ' ορισμού λανθασμένες. Το ισχύον οικονομικό σύστημα είναι ένα σύνολο που κινείται προς τα μπρος ή προς τα πίσω πάνω ή κάτω ενιαία και αυτό υποδεικνύει ότι και οι οικονομικές πολιτικές των κυβερνήσεων οφείλουν να είναι συνολικές και συνεχείς και όχι αποσπασματικές και περιοδικές.

Θ. Κουρματζής

Οικονομολόγος / Στατιστικός

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ή ΛΙΤΟΤΗΤΑ

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator
Πέμπτη, 03 Μάιος 2012 08:04 -
